

Лекція № 13

Тема лекції: «Наукова і громадська діяльність студентів»

План лекції

1. Значення громадської роботи.
2. Форми громадської роботи, самоврядування студентів.
3. Науково-дослідна робота.

1. Значення громадської роботи.

Широка участь людей в громадській роботі має важливе значення не тільки для розвитку суспільства, але й справляє істотний вплив на самих людей, їх духовний світогляд, свідомість, морально-етичні норми.

Участь в громадському житті розвиває організаторські здібності, розширює кругозір, прищеплює високі етичні якості, підвищує загальну культуру і рівень всебічної естетичної підготовки. Але це досягається за умови виконання громадської роботи з бажанням, проявом ініціативи, творчого пошуку.

Студентській молоді в нашій країні створені широкі можливості для прояву і розвитку соціальної творчої активності. Громадська робота має важливе значення у всебічному розвитку організаторських здібностей майбутніх фахівців.

Залучення до громадської роботи першокурсників прискорює їх самоутвердження в студентських колективах.

Природна і розвинута в школі допитливість, товариськість більшості студентів сприяють швидкому їх ознайомленню з умовами ВНЗ, навчальним процесом, громадськими організаціями.

Студенти, що беруть участь в громадському житті, завжди швидше освоюються в нових виробничих колективах. Більш широкий загальний кругозір, наявність навичок роботи в колективі дозволяють швидше долати сором'язливість в спілкуванні з людьми. Громадські діячі швидше обзаводяться друзями, їх краще розуміють в нових колективах. Виїжджаючи на навчальну і виробничу практику, роботу за направленням в господарства або наукові установи, вони швидше проходять період адаптації у виробничих колективах.

В сучасному сільськогосподарському виробництві неможливо уявити фахівців, особливо випускників аграрних ВНЗ, у вузьких рамках своєї спеціальності. Вони все частіше виступають не тільки технологами виробництва, вміло використовуючи досягнення науки і нову техніку, але й організаторами людей різного рівня підготовки, вихователями доброчесності, взаєморозуміння і підтримки в колективі. Багато агрономів з часом стають керівниками господарств різних форм власності і господарювання, висуваються або обираються до керівних

органів, ведуть велику господарську і громадську роботу. Уміння працювати в колективі з різними за характером, освітою і підготовкою людьми необхідне не тільки на громадській, але й на будь-якій агрономічній роботі та державній службі. В практичній діяльності керівник або фахівець сільського господарства доводить, переконує в необхідності проведення різних агротехнічних заходів, організовує, перебудовує роботу людей. А для цього повинні бути навички виховної, суспільної і організаторської роботи. Без урахування морально-політичних наслідків розпоряджень, що віддаються, неможливо вирішувати адміністративні питання. Кожний керівник і фахівець повинен добре знати закономірності формування відносин між людьми, розвитку соціальних процесів, вміло їх використовувати при вирішенні виробничих завдань, особливо у великих колективах. В аграрному секторі економіки держави, де виробництво постійно пов'язано з природними, важко прогнозованими чинниками, від фахівців нерідко вимагається уміти зібрати воедино енергію і волю малих і великих колективів різних людей для виконання термінових і складних робіт.

Громадська діяльність в поєднанні з набутими професійними знаннями і уміннями завершується виробленням свого підходу (методу) роботи з людьми. За відсутності досвіду громадської і виховної роботи діяльність фахівців, навіть з високою теоретичною підготовкою, істотно ускладнюється.

За період навчання у ВНЗ кожний студент повинен опробувати свої організаторські здібності, набути хоча б початкових навичок громадської роботи і бути готовим до активної агрономічної і господарської діяльності.

Соціальна активність членів колективу обумовлюється природною товариськістю, організаторськими здібностями. Істотний вплив на активність та ініціативу окремих людей справляє ставлення до них колективу. Якщо вчинки і дії студентів-громадських діячів сприймаються в колективі з розумінням і підтримкою, то це вселяє в них сміливість, спонукає до нових дій на користь колективу. Залучаються до громадської роботи і менш активні, невпевнені в собі студенти, які звичайно трималися в стороні від громадських справ. Задоволення перших колективних інтересів об'єднує колектив, приводить до вироблення більш злагоджених дій і об'єднання зусиль. В молодому колективі, що розвивається, виникають нові інтереси і потреби, що вимагають участі у громадській роботі все більшої кількості членів групи і складнішої діяльності. Все це створює простір для прояву громадських здібностей всіх членів колективу.

2. Форми громадської роботи, самоврядування студентів.

Громадська робота студентів залежно від їх інтересів, захоплень, здібностей, наявного досвіду виявляється в різних формах. На перших курсах це може бути виконання окремих громадських доручень в групі або на курсі. Надалі залежно від прояву здібностей, ступеня активності, відчуття відповідальності за доручену справу студенти висувуються або обираються на ту чи іншу громадську роботу. Для багатьох студентів навчання у ВНЗ є не тільки початком формування професійної підготовки, але й початком громадської діяльності.

Слід звертати особливу увагу на виховання відповідального відношення студентів в першу чергу до навчання, життя, авторитету українського студента. Важливою формою громадської роботи є диспути з найактуальніших питань на виховних годинах. Їх ефективніше проводити на старших курсах або із запрошенням старшокурсників. Великою популярністю серед студентів користуються диспути і на теми моралі. Для успішного проведення диспутів з широким залученням студентства необхідна велика підготовча робота. Для цього доцільно запрошувати НПП з кафедр гуманітарних дисциплін.

В підвищенні громадської свідомості студентів велика роль відводиться зустрічам з визначними людьми держави і передовиками виробництва, кращими випускниками ВНЗ, екскурсіям до Музею історії ВНЗ, різним культурним заходам тощо.

Наймасовішою громадською організацією у ВНЗ є профспілка, діяльність якої спрямована на поліпшення організації навчального процесу, навчальної і виробничої практики, праці і відпочинку студентів, залучення студентства до самоврядування.

Профспілкові організації ВНЗ країни ведуть роботу в тісному контакті, оскільки мають близьку мету і завдання в професійній і суспільно-політичній підготовці та виражають інтереси і прагнення передової частини студентської молоді.

У ВНЗ створюється і багато інших студентських організацій, об'єднань і товариств, що ведуть роботу серед молоді в тісному контакті з профспілковими організаціями.

У ВНЗ, відповідно до прийнятого курсу Міністерства освіти і науки України на розвиток більшої самостійності студентської молоді, безперервно зростає і розширюється роль студентського самоврядування. Громадські паростки самоврядування з'являються вже в школах, де велику роль в навчальному процесі і житті учнів починають виконувати комітети, комісії. Вони розглядають питання успішності школярів, організовують клуби, загони, дружини, проводять перевірки, встановлюють чергування в бібліотеках,

коридорах, навчальних кабінетах тощо. У ВНЗ самоврядування одержує подальший розвиток як принцип організації колективу.

Студентське самоврядування розповсюджується на навчальну, трудову, громадську, культурну, спортивну, художню та інші види діяльності студентів. В багатьох ВНЗ велику допомогу адміністрації в поліпшенні навчальної і виховної роботи надають створені академічні комісії. Питання матеріального забезпечення студентів і справедливого розподілу стипендіального фонду відповідно до існуючих положень знаходяться в центрі уваги стипендіальних комісій. Значну роботу з підвищення успішності, поліпшення дисципліни і поведінки студентів проводять органи студентського самоврядування студентські деканати і ректорати, старости, профорги груп і курсів, члени профспілкового бюро. За доброї організації і активної участі всіх членів студентське самоврядування виконує все більш важливу роль в призначенні стипендій, наданні студентам місця проживання в гуртожитках, організації побуту студентів, відборі студентів у механізовані загони, загони по збиранню врожаю тощо.

Великі можливості самоврядування надані студентським радам гуртожитків. Там, де ці ради очолюють активні керівники, вони практично регулюють все життя студентів в гуртожитку: організовують обговорення статуту внутрішнього розпорядку, вселення, чергування, представляють студентів до різних видів заохочення або винесення осуду, організовують вечори художньої самодіяльності, контролюють дотримання правил проживання в гуртожитку і санітарного стану, збереження меблів, побутового інвентаря тощо.

Своєрідною школою самоврядування є студентські механізовані загони з проведення ранньовесняних польових робіт або збирання урожаю сільськогосподарських культур, будівельні і ремонтні загони.

В більшості аграрних ВНЗ важливою формою залучення студентів до громадської роботи є факультети громадських професій або факультети культури. На них готують керівників художньої самодіяльності, бібліотекарів, юристів, суддів тощо. Особливого статусу набуло студентське самоврядування в період створення української суверенної, незалежної, соціальної, правової держави. Це відбулося завдяки наступним чинникам.

По-перше, відбувається активне утвердження демократичних засад в усіх секторах життєдіяльності українського суспільства. Студентське самоврядування потребує подальшого розвитку і збагачення новітніми демократичними ідеями.

По-друге, інтеграція України у Європейське співтовариство та перехід до ринкової економіки, безумовно, стосуються всіх складових освітньої галузі, вимагають її демократизації. У принципах Болонського процесу студентство розглядається як партнер.

По-третє, студентство у всі часи виступало своєрідним «барометром» соціально-економічного та політичного стану суспільства. Молодь є найменш

консервативною за своїми ціннісними орієнтаціями соціальною верствою населення, найбільш чутливо реагує на соціальні зміни. Їй притаманне негативне ставлення до порушення демократичних норм, законів, моральних принципів. Можна з повним правом розглядати молодь, особливо студентство, «соціальним нервом суспільства».

Невипадково у програмних документах нової української влади головним стратегічним резервом соціально-економічних реформ та духовно-культурних перетворень в Україні визначено молодь, яка озброєна освітою європейського рівня та вихована на демократичних здобутках сучасної цивілізації. Тому в нових умовах переходу до ринкової економіки, формування інформаційного суспільства молодіжна політика української держави і, в першу чергу, забезпечення молоді права на освіту посідає пріоритетне місце.

По-четверте, студентське самоврядування є важливим фактором розвитку і модернізації суспільства, виявлення потенційних лідерів, вироблення у них навичок управлінської та організаторської роботи з колективом, формування майбутньої еліти нації.

По-п'яте, опора на ініціативу, активну життєву позицію, європейські ціннісні орієнтації студентства є реальним показником цивілізованості суспільства, утвердження в ньому демократичних начал. Важливо чітко усвідомити, що успішна розбудова Української держави залежить від самосвідомості, самодостатності, незаангажованості, свободи мислення, наполегливої праці кожного молодого громадянина України.

Проте проголошення декларацій про студентське самоврядування та реальний його стан в окремих ВНЗ далеко не співпадають. Саме цим пояснюється підвищена увага до проблеми студентського самоврядування з боку нової влади. Участь студентів в управлінні ВНЗ – це конкретний вияв демократизації вищої школи, утвердження її автономії.

Конкретні організаційні засади розвитку вищої освіти щодо підготовки фахівців, розширення доступу до вищої освіти громадян України, духовного відродження та розвитку української мови, надання автономії ВНЗ, оптимізація мережі ВНЗ, впровадження системи зовнішнього тестування, утвердження студентського самоврядування, розширення міжнародного обміну студентами та НПП, збільшення державного замовлення на підготовку фахівців, надання потужної фінансової підтримки вищій освіті – ось далеко не повний перелік проблем, які стоять перед Міністерством освіти і науки України.

Урядом і Міністерством освіти і науки України визначено п'ять пріоритетних напрямів діяльності у сфері освіти і науки на найближчий період: досягнення європейського рівня якості освіти, забезпечення доступності освіти, духовної зорієнтованості та демократизації освіти, соціального благополуччя науковців і педагогів, реалізації формули

«щасливий учитель – щасливий учень», розвитку суспільства на основі нових знань.

Методологічні засади громадянського самоврядування знайшли своє втілення в Конституції України, а питання студентського самоврядування у Законах України «Про освіту», «Про вищу освіту» та концептуальних засадах щодо стратегії і основних напрямів розвитку освіти у першій чверті ХХІ століття (Національна доктрина розвитку освіти, розд. V), інших нормативно-правових документах.

Проблему студентського самоврядування необхідно розглядати як конкретизацію, розгортання громадського самоврядування у ВНЗ.

Фундаментальні положення багатьох відомих педагогів і психологів України, покладені в основу практичної діяльності студентських колективів, сприяли переходу ВНЗ з авторитарної педагогіки до педагогіки співпраці і толерантності.

З метою організаційного та науково-методичного забезпечення впровадження студентського самоврядування у ВНЗ Міністерство освіти і науки України наказом від 03.04.01 № 166 затвердило «Положення про студентське самоврядування у вищих навчальних закладах». У цьому Положенні визначається сутність студентського самоврядування, права й обов'язки студентів. Самоврядування у ВНЗ – це самостійна громадська діяльність студентів із реалізації функцій управління вищим навчальним закладом, яка визначається ректоратом (адміністрацією), деканатами (відділеннями) і здійснюється студентами відповідно до мети і завдання, що стоять перед студентськими колективами.

Студентське самоврядування здійснюється на рівні академічної групи, відділення, факультету, гуртожитку, ВНЗ. Залежно від контингенту, типу та специфіки ВНЗ студентське самоврядування може здійснюватися на рівні курсу спеціальності, студентського містечка, іншого структурного підрозділу.

Виконавчий орган студентського самоврядування може мати різноманітні форми: студентська спілка, сенат, парламент, старостат, студентська навчальна (наукова) частина, студентський деканат, рада тощо.

Незважаючи на те, що студентські об'єднання можуть бути різними за формами, але завдання їх однакові.

Згідно із статтею 38 Закону України «Про вищу освіту» основними завданнями органів студентського самоврядування є: забезпечення і захист прав та інтересів студентів, зокрема, стосовно організації навчального процесу; забезпечення виконання студентами своїх обов'язків; сприяння навчальній, науковій та творчій діяльності студентів; сприяння створенню відповідних умов для проживання та відпочинку студентів; сприяння діяльності студентських гуртків, товариств, об'єднань, клубів за інтересами; організація співробітництва зі студентами інших ВНЗ і молодіжними організаціями; сприяння працевлаштуванню випускників; участь у вирішенні питань

міжнародного обміну студентами.

Керівники студентських представницьких органів за посадою входять до складу вчених рад ВНЗ, керівники студентських представницьких органів факультетів – до вчених рад факультетів.

Впровадження студентського самоврядування у ВНЗ є конкретною реалізацією громадянських прав студентів, формування у них почуття відповідальності, вміння вирішувати соціальні, економічні та культурно-освітні проблеми. Водночас студентське самоврядування є дієвою формою самовиховання.

Міністерство освіти і науки України зацікавлено в тісній співпраці зі студентським самоврядуванням щодо вирішення всього багатогранного спектра питань – стипендій, гуртожитків, оздоровлення, культурно-спортивної роботи. Студентське самоврядування покликане вирішити проблеми підвищення якості знань, виховання справжнього патріота з професією і освітою європейського рівня.

Студентське самоврядування сприяє задоволенню молодіжних потреб, реалізації студентських інтересів, є середовищем спілкування і взаємодії молоді. Необхідно враховувати, що в студентському «суспільстві» діють крім загальноприйнятих законів і норм поведінки специфічні норми і правила, права і свободи, обов'язки і відповідальність.

Студентські організації є посередником між адміністрацією ВНЗ та студентськими колективами. Проте важливо враховувати, що студенти виявляють найбільшу довіру органам студентського самоврядування. Неформальна ініціатива студентства має значний вплив на молодь, сприяє розвитку здібностей, вирішенню різноманітних проблем з навчання, проведення дозвілля тощо.

У студентському середовищі активно розвиваються різні неформальні студентські ініціативи – так звані «молодіжні субкультури». Останніми роками в Україні відроджені студентські будівельні загони. Вже виповнилося більше сорока років з часу їх започаткування в Україні.

За період їх існування у студентських загонах працювало близько 5 млн студентів, які отримали можливість набутти практичних професійних та управлінських навичок.

У контексті європейської інтеграції ключовим завданням освітньої галузі є утвердження фундаментальних цінностей західної культури: парламентаризму, прав людини, прав національних меншин, свободи пересування, свободи отримання освіти будь-якого рівня та інше, що є невід'ємним атрибутом громадянського демократичного суспільства. Особливої актуальності ці проблеми набувають після приєднання України до Болонського процесу – одного із інструментів інтеграції України в Європу.

Болонський процес орієнтує ВНЗ на залучення студентів, як компетентних, активних і конструктивних партнерів, до формування Зони

Європейської вищої освіти.

Студентське самоврядування регламентується Статутом ВНЗ і визначається «Положенням про студентське самоврядування», постановами вченої ради, наказами ректора. Системний підхід до організації студентського самоврядування характеризується тим, що воно охоплює усі сфери життєдіяльності університету: навчально-виховну, науково-дослідну, спортивно-оздоровчу роботу, побут, відпочинок, дозвілля, участь у суспільно-громадському житті та функціонує на всіх рівнях: академічної групи, факультету, гуртожитку, університету тощо. Студентське самоврядування визначає основні форми і напрями своєї діяльності. Воно стало умовою і важливим фактором удосконалення навчально-виховного процесу, спрямованим на якісне навчання, сприяння діяльності студентських наукових гуртків, товариств, об'єднань, клубів за інтересами, працевлаштування випускників, виховання духовності та культури студентів, формування у студентської молоді національно-громадянської позиції, соціальної активності, оволодіння навичками організатора і керівника, формування громадянської політичної культури, становлення особистості нового типу. Вищим органом студентського самоврядування є загальні збори (конференція) студентів університету, факультету, гуртожитку, які ухвалюють «Положення про студентське самоврядування»; обирають виконавчі органи студентського самоврядування та заслуховують їх звіти; визначають структуру повноваження та порядок обрання виконавчих органів студентського самоврядування. Самоврядування у ВНЗ є тим підґрунтям, на якому майбутні спеціалісти набувають організаторських і управлінських навичок.

На державному рівні органи студентського самоврядування об'єднуються у Всеукраїнській студентській раді. Варто зазначити, що доцільність участі в цій організації визначають самі студенти через органи студентського самоврядування.

Всеукраїнська студентська рада, згідно з Положенням, є консультативно-дорадчим органом при Міністерстві освіти і науки України, створеним з метою більш повного врахування позицій студентської молоді при виробленні та реалізації політики України у сфері освіти, культури, праці, соціального становлення та розвитку молоді, налагодження конструктивної взаємодії між органами державної влади, органами місцевого самоврядування і органами студентського самоврядування вищих навчальних закладів України.

Головними завданнями Всеукраїнської студентської ради є: сприяння розвитку студентського руху в Україні, в тому числі розвитку у ВНЗ України студентського самоврядування; забезпечення постійного зв'язку та взаємодії між Міністерством освіти і науки України і органами студентського самоврядування ВНЗ; аналіз суспільних процесів у сфері освіти, культури, праці, соціального становлення та розвитку студентської молоді, молодих

спеціалістів і громадян, які вступають до ВНЗ, розроблення та внесення за результатами такого аналізу пропозицій Міністерству освіти і науки України та органам місцевого самоврядування всіх рівнів; участь у підготовці та розробці пропозицій до нормативно-правових актів, програм з найважливіших питань суспільного становища.

Це ще раз засвідчує те, що тільки активна участь студентів в органах студентського самоврядування надаватиме поштовху і по-дальшого розвитку цій формі самоорганізації. Це закладає й підвалини сприйняття студентом суспільної моделі.

Ініціатива створення Всеукраїнської студентської ради є спільною ініціативою студентських лідерів та Міністерства освіти і науки України.

Унікальність Всеукраїнської студентської ради впливає з виключного статусу, який не має жодна громадська організація, що займається питаннями студентства.

Цей статус передбачає об'єднання органів студентського самоврядування з консультативним дорадчим органом Міністерства освіти і науки України.

3. Науково-дослідна робота.

Безперервне зростання ролі науки в сучасному виробництві спонукає до більш широкого вивчення дослідницької роботи всіма фахівцями. Для того щоб правильно і швидко сприймати досягнення науки, науково-технічного прогресу, необхідно знати, як здобувається наукова інформація, розробляються технологічні рекомендації, як створюється нова техніка. Ці знання вже сьогодні потрібні всім фахівцям напряму “Агрономія”, що творчо відносяться до своєї роботи.

Високий ступінь залежності урожаю культур від місцевих зональних особливостей (стану ґрунтового покриву, погодних умов, наявності органічних і мінеральних добрив, забезпеченості технікою тощо) примушує агрономів перевіряти і уточнювати наскільки прийнятні і ефективні нові агротехнічні заходи (сорт і гібриди рослин, хімічні засоби, техніка, добрива тощо). Виробничу перевірку кваліфіковано можуть провести тільки грамотні агрономи, що володіють методикою дослідної справи і мають навички постановки порівняльних випробувань та обґрунтування отриманих результатів.

Якщо агроном знає, як і де отримані пропоновані заходи або технології, то він може вносити деякі корективи і без постановки спеціальних дослідів. Рівень родючості ґрунтів, окультурення полів, ступінь забур'яненості, кліматичні умови можуть сильно різнитися, а це неминуче відіб'ється на ефективності рекомендацій.

Знання і досвід ведення науково-дослідної роботи ще більше стануть в нагоді тим випускникам ВНЗ, які з часом побажають перейти працювати до

науково-дослідних установ або вступити до аспірантури.

Наукова підготовка студентів включає в навчальний процес елементи досліджень і виконання науково-дослідної роботи в позаурочний час. Якнайповніше і масове залучення студентів до науково-дослідної роботи вдається тоді, коли вона стає обов'язковою частиною навчального процесу. Основними її формами є: навчальна і виробнича практика з постановкою і проведенням дослідів; підготовка рефератів з загальнотеоретичних дисциплін; самостійне виконання наукових досліджень в навчальний і позаурочний час; виконання курсових і дипломних робіт за наслідками проведених досліджень.

З перших курсів навчання при вивченні суспільних і загальноосвітніх дисциплін (ботаніки, фізіології рослин, мікробіології, ґрунтознавства тощо) починають поступово збільшувати впровадження елементів досліджень при проведенні аналізів, вимірювань, спостережень, відбору рослинних і ґрунтових зразків, формуванні ви- значень. Від цього завдання, зберігаючи своє теоретичне значення, стають більш цікавими, практичними, спонукають студентів до активного інтелектуального розвитку. Надалі питання дослідницької роботи розширюються і все більше набувають агрономічної спрямованості.

На перших курсах студенти частіше за все проводять прості спостереження і аналізи. Проте це потрібний і обов'язковий етап на шляху до більш серйозних досліджень, до пошуку дійсно нового в науці. Без знань і умінь терпляче, послідовно і уважно проводити часом одноманітні спостереження і визначення не можна набутися необхідних навичок початківця дослідника. Важливо привчити себе помічати всі відхилення, зміни і давати їм по можливості самостійні пояснення. У НПП завжди можна з'ясувати всі незрозумілі питання. Проте для кожного студента значно корисніше спробувати самому знайти правильні відповіді і пояснення. Це не тільки мобілізація накопичених знань, тренування мислення, але й поступове виро- блення свого підходу до пояснення агрономічних явищ і процесів. Здібності дослідника нерідко виявляються вже у студентів перших курсів.

До участі в постановці вегетаційних і польових дослідів основна кількість студентів агрономічних спеціальностей, як правило, залучається на початку третього курсу, на якому навчальним планом передбачена науково-агрономічна практика. Проте, за бажання, студенти можуть брати участь в проведенні досліджень і з перших років навчання. Останніми роками в багатьох ВНЗ широко проводяться при кафедрах колективні дослідження за участю студентів різних курсів. За дослідом закріплюються старшокурсники, а в допомогу їм дають студентів молодших курсів, які проводять деякі найпростіші спостереження, оформляють дослід, формують густоту рослин тощо. Це дозволяє студентам молодших курсів набутися початкових навичок ведення науково-дослідної роботи. Надалі випускники за наслідками проведеного

досліді пишуть курсові і дипломні роботи. Студенти, що перейшли на черговий курс, повторюють і розширюють дослід, одержують новий матеріал. З року в рік кожний студент набуває все більшої самостійності, навичок в проведенні дослідів і осмисленні отриманих результатів. Він безперервно росте як фахівець і науковець. Для підготовки дипломних робіт використовуються матеріали завершених досліджень з обґрунтованими висновками.

Дослідники-початківці не повинні розраховувати на легкий успіх в науці. Адже ті дані, що колись були на поверхні процесів і явищ, вже давно помічені і використані для розробки практичних заходів або технологій, створення гіпотез і теорій. Для розкриття складніших глибинних зв'язків необхідні обширні знання, застосування нових методів досліджень, технічних засобів. Треба уміти швидко і правильно аналізувати й узагальнювати отримані результати і оцінювати їх у взаємозв'язку з накопиченим експериментальним матеріалом.

В науці нерідко трапляються випадки, коли проблеми не вирішуються через недостатню кількість загальних знань або слабкі технічні можливості. Тому те, що не вдалося зробити досліднику за одного рівня знань, може бути успішно вирішеним за більш високого ступеня розвитку науки і техніки.

Для кожного студента, що вирішив займатися науковою роботою, в першу чергу треба визначитися з темою і науковим керівником. Заздалегідь доцільно побувати на кафедрах факультету, ознайомитися з пропонованою тематикою наукових робіт.

Студенти, прикріплені до кафедри, після проведення досліджень щороку готують письмовий звіт і виступають з доповіддю на засіданні наукового гуртка і студентській науковій конференції. Доповідь може бути підготовленою колективно чи індивідуально. За результатами досліджень, що мають наукову новизну або практичне значення, можна написати статтю, що особливо важливо для студентів, які мріють після закінчення ВНЗ продовжити навчання (очно чи заочно) в аспірантурі.

Студенти, що займаються науковою роботою, об'єднані в студентські наукові гуртки, товариства. Основна їх робота зосереджена на факультетах і кафедрах. Науково-технічне товариство молоді ВНЗ організовує конкурси на кращі студентські наукові роботи, проводить студентські наукові конференції.

Наукова робота завжди починається з всебічного вивчення стану питання (проблеми), що буде досліджуватися. Інакше можна за- тратити багато часу і зусиль на дослідження вже давно відомого. Це необхідно також і для того, щоб менше зробити помилок в процесі постановки і проведення досліджень.

Студентські наукові роботи корисно починати з підготовки реферативних письмових робіт або доповідей за підсумками огляду наукової літератури з досліджуваного питання. Це дозволить всебічно опрацювати

літературу, добре осмислити стан проблеми і встановити найперспективніші напрями вегетаційних і польових досліджень.

Цілеспрямовані дослідження і творча повсякденна робота нерідко приводять до виявлення нового в розвитку природи, вдосконалення технологій вирощування культур, підвищення урожаю, поліпшення якості продукції. Студентська молодь повинна бути достатньо обізнаною з основними питаннями винахідництва, раціоналізації, патентознавства.

Відкриттям визнається встановлення невідомих раніше об'єктивно існуючих закономірностей, властивостей і явищ матеріального світу, що вносять корінні зміни в рівень пізнання.

Винаходом визнається нове, суттєво відмінне технічне вирішення завдання в будь-якій сфері економіки, соціально-культурного будівництва або оборони країни, що дає позитивний ефект.

Раціоналізаторська пропозиція – це технічне вирішення, що є новим і корисним для підприємства, організації або установи, якій воно надано, і передбачає зміну конструкцій виробів, технології виробництва і техніки або складу матеріалу, що застосовується.